

Az üzenet tárgya: a tárgyak üzenete

A MOME DESIGN INTÉZETÉNEK 2022. ÉVI DIPLOMAMUNKÁI

Rövid az ember emlékezete. Jellemző ránk, hogy egy sorstragédia után a visszatérő élet öröme törli a korábbi rossz emlékeket. Már nem emlékezünk az alig egy éve még érvényes karanténra. Egyetemi emlékeink közül töröljük a távoktatásban megtartott órák, virtuális konzultációk emlékét. A bezártságot és a kényszerhelyzeteket, amiket a járvány teremtett, már magunk mögött hagytuk, s máris új feladatok előtt állunk. A pandémia sok tekintetben új időszámítás kezdetét jelentette, és a jelen radikálisan szűkülő

ipari lehetőségei és átalakuló gazdasági szerkezete is újabb kihívásokat jelent a design számára. Időnek kell eltelnie, hogy létrejöhessen az a távlat, ahonnan a hosszú távú hatások láthatóak és érzékelhetőek lesznek. Különösen érdekes látni, milyenek a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem (MOME) Design Intézete diplomázóinak munkái ezen időszámítás kezdetén, a pandémia utáni első és a háborús időszak előtti utolsó évben mindenképp egy különleges helyzet pillanatképét adják, többszörös viszonyítási pontot jelölnek.

BERKES Anna Csenge: BCB Ceramics – Back to cocoa beans kóstoló- és kínálótál | Anna Csenge BERKES: BCB Ceramics – Back to cocoa beans, dish for serving and tasting | 2022, gázos és fatüzes kemencében égetett kerámia, préselés, szárítás, 22x20x2,5 cm
Fotó: MOME

BODÓ Vanessa: Új kihívások digitáispedagógus-díj
 Vanessa BODÓ: New challenges digital pedagogue prize
 2022, float üveg, ragasztás és fémgőzölt technika, 9x9 cm
 Fotó: MOME

A MOME előző diplomája még virtuális keretek között zajlott, nagy megkönnyebbülés volt sokak számára, hogy idén minden visszatérhetett a rendes kerékvágásba. Látszólag. A diplomavédéseken – többnyire – már

kivitelezett, kész munkákat láthattak a személyesen is jelen lévő bizottsági tagok, s ez mindenképpen a régi diplomaakra emlékeztetett. A munkák jellegén és a gondolatiságukon azonban látszik, hogy alkotóik tanulmányaik tetemes részét töltötték négy fal között. Sok munka nem is a funkció felől közelít, hanem célja elsősorban lélektani, egyfajta traumafeldolgozás. Sok mű háttérben áll szorongás, félelem, vagy épp valami gyermekkori élmény vagy érzelem. Más munkák alapvetően intellektuális hozzáállást tükröznek, felfoghatók konceptualista képzőművészeti projektek kezdeményeinek. Talán az „utolsó igazi békeév” hangulata is érződik azon, hogy mennyire introvertált munkák ezek: az energiatakarékosság, a gazdaságosság, a gyárthatóság, a széles körű szociális igények nem jellemzőek.

Ennek ellenére a fenntarthatóság és a megújuló anyagok használatának kérdése több helyen felbukkan, és évről évre több projekt helyezi előtérbe a környezettudatosság és takarékoság, újrahasznosítás témáját. Sok munka foglalkozik valamilyen hátrányos helyzetű csoport fejlesztésének lehetőségeivel, így jelen vannak a szociális indíttatású művek is, melyek a jövőben várhatóan

BUJA Hanna: Játék a világban korai fejlesztést segítő eszköz | Hanna BUJA: Play in the world, early developmental aid
 2022, fa, szivacs, vászon, beirdalásos módszer, ragasztás, rétegelés, 35x80x25 cm
 Fotó: MOME

nagyobb hangsúlyt fognak kapni. Az újdonság erejével hat még, bár egyre természetesebb a digitális eszközök, virtuális felületek és textúrák szerves beemelése a formatervezés világába. Az iskolában idén el is indult a „digitális tárgyalkotás” szakirány, és már idén is vannak olyan munkák, melyek a későbbiekben már ez alá az új kategória alá tartozhatnak majd. Talán a pandémia teremtette introvertált időszaknak köszönhető az is, hogy a korábbiakhoz képest markánsabban van jelen a szó klasszikus értelmében vett „iparművészet”, ahol az anyag mesteri megmunkálása, és a szép (mű)tárgy létrehozásának célja lebeg az alkotó szeme előtt.

Tárgyalkotás: vissza az iparművészethez!

A tárgyalkotó szak munkái közül Maczák Gabriella diplomamunkája (*Csuhé – mezőgazdasági mellékter-*

SZORG Luca Rebeka: MENDE – Városi legendák projekt
Luca Rebeka SZORG: MENDE – Urban legends project
2022
Fotó: MOME

MACZÁK Gabriella: Csuhé – mezőgazdasági melléktermékből csomagolásra és tárolásra alkalmas alapanyag
Gabriella MACZÁK: Cornhusk – raw material for packing and storing from agricultural side products | 2022
Fotó: MOME

mékből csomagolásra és tárolásra alkalmas alapanyag) kukoricacsuhéból készített új anyag felhasználási lehetőségeivel foglalkozik. A fiatal művész sokat fáradozott egy új matéria kikísérletezésével. Nem készített tárgyakat, hanem egy új csomagolóanyag létrehozásával foglalkozott, végeredménye is egy papírszerű anyag lett. A projekt mindenképpen előremutató, mely szét is feszíti a diploma kereteit. Egy hasonló innováció mindenképpen időszerű és izgalmas lehetőségeket rejt mind a potenciális sorozatgyártás, mind az egyéni tárgyak megformálása terén. A termelési melléktermékek egy hiánygazdálkodásban is felhasználhatók, hasznosításuk gazdaságossági és környezeti szempontjai sem elhanyagolhatók. Várhatóan az ehhez hasonló kutatói munka a MOME életében a jövő egyik meghatározó pályája lesz, melyen az elsők között indult el Maczák Gabriella.

Sógor Sarolt munkája klasszikus iparművészet. A fém és üveg párosítása az art deco korszakban is izgatta a művészeket, Sógor Sarolt esetében a kombináció ugyan csak kezdeti anyagkísérlet volt, a kutatás íve azonban a modern iparművészet hőskorát idézi. A végső munka, a *Kapcsolódások / Connections* egyanyagú fém tárgykollekciónak lett, funkcionális, testhez illeszkedő, illetve a testformákra reflektáló tárgykból. Sógor Sarolt mesterművét a fémlemez hideg domborításával, trébeléssel készítette el, elkepesztően magas szakmai minőségben. Ez a munka – főleg az itt látható kiforrott funkcionalista szemlélettel párosítva – réginek ható, ám örök, időtlenül nemes minőségeket hordoz. A modern kor érett időszakát idézi a test és tárgy finom, érzékeny kapcsolata is.

SÓGOR Sarolt: Kapcsolódások tárgykollekciónak
Sarolt SÓGOR: Connections object collection
2022, fémlemez, domborítás, trébelés
Fotó: MOME

Bodó Vanessa *Új kihívások* című digitálispedagógus-díja a címében a jövőbe mutat, a felvetés azonban talán túl éles kontrasztban van azzal a klasszikus stúdióüveg-tárggyal, melyben szintén a késő modern iparművészet

világát látjuk visszaköszönni. A magyar üvegművészet erősségének számító csiszolt-ragasztott technikával művesen kivitelezett trófea magas szakmai minőséget képvisel, bár kevéssé magyarázza meg, hogy mi köze a munkának a digitális világhoz és a pedagógiához. A kivitelezett tárgy egyedi üvegplasztikaként is megállja a helyét, főleg ha kontextusát inkább a magyar (képző) művészi üveg múltjában és jelenében találjuk meg, és nem a szakdolgozó által adott funkciót vagy feladatot kérjük számon rajta.

Berkes Anna Csenge *BCB Ceramics – Back to cocoa beans* fantázianevű csokitálaló készlete izgalmas, egyedi tárgy. Bár elméletileg ez a mű is funkcionális céllal rendelkezik – kézműves csokoládébonbonok kóstoltatásához szolgál felszolgálóedényként –, mégis több annál. Különleges, talán túl „karakteres” forma ehhez a feladathoz, ám esztétikai minőségei révén mégis segít közelebb kerülni egy másfajta kézművesség, a manuális csokoládékészítés világához. A tárgy a „new craft” jegyében született, és formái itt is régebbi korok, sőt távoli országok világát idézik, így ez a munka is szorosan köthető a klasszikus iparművészet fogalmához.

Szorg Luca Rebeka Pécs városi legendáit megidéző rejtett üvegtárgyaival (*MENDE – Városi legendák*) túllép a pusztá tárgyalakotás területén. A mű nemcsak szép tárgyakat tartalmaz, hanem egyúttal interaktív játék, lehetséges turisztikai attrakció is. Pécs városának hagyományai a magyar üvegművészetben a Mecsek régi üveghutáiig nyúlnak vissza, Jegenyés János révén pedig a modern magyar üvegművészet is sokat köszönhet a városnak. Üdítő és örömteli, hogy Szorg Luca Rebeka által a legújabb generáció is továbbviszi a város üvegművészeti hagyományait, munkájával egy új, nyilvánosabb és attraktív dimenziót nyitva abban. A munka egyértelműen a konceptuális képzőművészet és a szobrászat határait feszegeti, így a magyar üvegművészet legnemesebb hagyományát üdén, egyéni hangon folytatja.

Vrabély Edit *Állatformák* című diplomamunkája egyértelműen a digitális tárgyalakotás új műfajának irányába mutat. Kerámiaként első ránézésre esetlegesnek is tűnhet „posztmodern” modora, élénk színei, furcsa formái, anyagszerűtlensége, ám ha elvonatkoztatunk az anyagtól, melyben készült, játékként vagy plasztikai variációk sokaságát felvonultató, digitálisan nyomtatott

TREFFLER Máté: Mercedes-Benz Vision EQ Flow koncepcióautó | Máté TREFFLER: Mercedes-Benz Vision EQ Flow conception car 2022

tárgysorozatként egyaránt felfoghatjuk. Az ehhez hasonló projektek mindenesetre a jövőben sokkal könnyebben és talán jobban kibonthatóan lehetnek jelen a digitális tárgyalkotás szakirányában, ahol az anyaghasználat szabadsága révén a hasonlóan játékos, előremutató ötletek új otthonra lelhetnek.

Sümegeh Anna *Oldódás* című munkája a traumafeldolgozás, lelki folyamatok tárgyi kifejezésére hoz példát. A tárgy egy lebomló anyaggal körbevett fémgyűrű. Ahogy a traumánkat feldolgozzuk, a trauma leírását tartalmazó, levélből készült külső burok lebomlik a belső aranygyűrűről. A munka jelentése az, hogy a sérelmeink, traumáink lebontása, kezelése egy hosszú folyamat, melynek során fokozatosan szabadulunk meg a ránk

KOVÁCS Kristóf: Stúdiólámpa
Kristóf KOVÁCS: Studio lamp
2022, rétegelt falemez, fém, textil, magasság: 170 cm
Fotó: MOME

rakódott sérelmeinktől, és kerül napfényre a valódi, tiszta éniünk. Talán épp ezért is riasztó, ha úgy tetszik „csúnya” a tárgy első látásra, a végeredmény pedig meglepően egyszerű. Ez azonban mutatja, hogy az alkotó számára műve mondanivalója többet jelentett, mint a formai megoldások kérdése, a mű a konceptuális képzőművészet felé mutat.

Gereczné Deák Zsuzsanna *Re-built Glass* című diplomamunkája érett koncepció alapján, komplex programot követ. Az üveg felhasználásának lehetőségei már most nyilvánvalóak, mikor új építészeti épületeink homlokzatainak meghatározó része készül üvegből. Az építészeti alkalmazás és az újrahasznosítás területei azonban ez idáig nem fedték egymást: újrahasznosított üveg csak csomagolásra alkalmas, építészeti használatára eddig nem került sor. A Föld erőforrásai azonban kezdenek kiürülni: elfogy a homok. Ez a diplomamunka erre a nagyon is aktuális problémára reflektál, a megoldás pedig egyszerű: az üvegtégla. A mű így a késő modern kor esztétikai világát idézi, miközben a technológia a 21. századé. A diplomamunka egy lehetséges jövőbeli sikertermék lehetőségeit vetíti előre, és illeszkedik a MOME jövőjét is mutató anyagkísérletek irányába.

Formatervezés: funkció és szépség

A formatervező szakosok munkái között két olyan mű is akad, amely a funkcionális tárgytervezés, azon belül is az otthoni, lakberendezési eszközök világába illeszkedik. Kovács Kristóf *Stúdiólámpa* nevű házi lámparendszere és Horváth Ákos moduláris *Kisasztalegyüttes nappaliba és társasági térbe* című műve közül talán az előbbi mutat inkább egy valóban termékként hasznosítható prototípus irányába. Az ötletes lámpa szép, jól használható és piac-képesnek is ígérkezik. Horváth Ákos diplomája esztétikájában a klasszikus, hatvanas években virágzó csőbútorok világát idézi. Mozgatható, műszakilag izgalmas ötlet, bár diplomamunkaként kissé befejezetlennek hat: a pandémiás időszak, mely ezt az évfolyamot is sújtotta, ennél a műnél a műhelymunka sajnálatos hiányában, az előzetes kísérletek lehetőségeinek korlátaiban bosszulta meg magát.

Ha már többször is előjött az érett modernizmus, a harmincas és hatvanas évek formavilága, Treffler Máté konceptautója, a *Mercedes-Benz Vision EQ Flow* egyenesen Phillip O. Wright klasszikus „ezüst nyilát”, az 1933-as *Pierce-Arrow Silver Arrow*-t idézi. A szép formák, az áramvonalasság egyaránt a harmincas évekbe röpitenek vissza, egyúttal a „szép autót” ideája, a „konceptautó” gondolata is az ipari formatervezésnek ezt, az iparművészethez leginkább közelítő irányzatát

hozza közénk közel száz évvel később, ahol a mögöttes műszaki tartalom már egy önvezető elektromos autóé. Ez a szellemiség a járműtervezés azon hőskorszakára emlékeztet, amikor a jármű nem pusztán közlekedési eszköz, hanem mozgó szobrászati alkotás is volt.

Buja Hanna *Játék a világban* diplomamunkája lelkes, szenvedélyes, szerethető és érzelmes munka: egy plywoodból létrehozott mozgásfejlesztő fizioterápiás eszközcsalád. A speciális fejlesztőtornákhoz használatos eszközöket sikerült az alkotónak élőben is tesztelni, ez pedig használhatóságukat is igazolni tudta. Hasonló módon „küldetéstudatos” munka Nagy Tamás Máté *Alternatív rutinok* című telefontöltő-koncepciója. A leválasztható és változtatható fa-üveg töltő emlékeztet minket a technológiafüggőség problémájára, mely talán épp a pandémia alatt vált nyilvánvalóvá, és maga is önálló „járvánnyá” az elzártság mellékhatásaként. A mű arra sarkall minket, hogy távolodjunk el a „hozzánk nőtt”, „hozzánk ragadt” technológiai eszközeinktől magunknak is megadva a „töltődés”, új erőre kapás lehetőségét.

Lukács Andrea *Tér-törő* című diplomamunkájában az emocionális design útján haladva ragadta meg az ülőalkalmatosság témáját, melyből végül egy olyan szék lett, ami mintegy „feltárukozik az előtt, aki ráül”. Ez a valóságban azt az illúziót jelenti, hogy a szék olyan, mintha egy furcsa „puli-medúzaként” lebegne egész addig,

ameddig helyet nem foglalunk rajta. Amikor ráülünk, hirtelen feltáruul, hogy a tárgy mégsem lebeg, hanem lábai vannak. A remekül prezentált munka egy igazán szép tárgy, ahol finom kötött és horgolt részletek rejtik el a szerkezetet. A finom textúrák, a puha anyagok kellemes látványt nyújtanak, és funkcionális ülőalkalmatosságként sem kényelmetlen, ezáltal remekül teljesíti saját vállalásait.

Textil: a fantázia megtestesülése

Szabolcs Erzsébet Rozália *Wool Project* című munkája szintén anyagkísérlet: alternatív megoldásokat kínál. Gyapjúhulladékból készített egy új anyagot, melyből aztán préseléses technikával hozott létre használati tárgyakat. A hulladék gyapjú felhasználása amúgy nagyon kurrens téma: nemcsak a formatervezés, de az építőipar is kísérletezik vele, hisz a textilipar termeli a világon a második legtöbb hulladékot.

Jiang Erzsébet ruhakollekcióját a K-pop, elsősorban az ebben a szubkultúrában jelen lévő ambivalens nemi szerepek és jellegek ihlették. A *Prettier than you'll ever be* című munka elsősorban a feminin maszkulinitás, a „lányos fiúk” vonzerejének témáját vizsgálta a K-pop-kultúrán keresztül, ahol köztudottan nagyon nőies férfiak válnak szexszimbólumokká. Az eredmény egy kellően ironikus, humoros kollekciónak lett. Bár az

ERDEI Dóra: *Recollection – Reconnection* lakástextil-kollekció | Dóra ERDEI: *Recollection – Reconnection* home textile collection | 2022, pamutzatén
Fotó: MOME

ROZSÁLYI Boglárka: Oldaltáska a Self-love kollekciónból | Boglárka ROZSÁLYI: Side bag from the Self-love collection
2022, műszőrme, szivacs, műanyag gyöngyök
Fotó: MOME

alkotó meggyőzően és következetesen vezeti le eredeti gondolatmenetét, az eredmény élvezetéhez mégsem szükséges ennek a meglehetősen ambivalens popzenei műfajnak és szubkultúrának az ismerete. A diplomadíjat is elnyert eredmény egyszerre poénos, izgalmas, élvezhető kollekciónak, amely igazi „fashion show kedvenc” lehet a maga sajátosan androgün, trendin kimódolt és minden ízében (meg)tervezett minőségeivel.

Huszár Réka *Curating my future fashion* című „VR-ruha” munkája egészen új dimenziókat nyithat például a jelmezek terén, lévén a bemutatott ruhák a valóságban nem léteznek. A munka a virtuális valóság egészen új lehetőségeit kutatja, hisz a modellek nem viselnek mást, mint a legegyszerűbb vászonruhát. A vászon azonban vetítívászon: olyan felület, amelyen minden vágyunk, álmunk, fantáziánk életre kelhet. Elmozdulunk a „tárgyak” világából a „dolgok” világába, hisz minden, ami a szemünk elé tárul, teremtett és kreált, virtuális „dolog”, míg a fizikai „tárgy” maga végtelenül egyszerű, igazából jellegtelen.

Rozsályi Boglárka *Self-love* táskakollekciója is traumákból indul ki: alapvetően praktikus tárgy: stresszlevezető eszköz. A taktilis ingerek sokszor a legegyszerűbb és legkézenfekvőbb módjai a felgyűlt

stressz levezetésének. Mindenkinek vannak szétfogdosott sálvégei, elrágott sálbojtjai, vagy hasonló módon elkoptatott tárgyai. Rozsályi Boglárka szándékosan olyan tárgyakat tervezett, amelyek a lehető legalkalmasabbak arra, hogy „matathassuk”, „tépkedhessük” őket. Az ötlet frissessége szinte önmagától teremti meg a tárgyakat.

Erdei Dóra *Recollection – Reconnection* fantáziánévű műve a múltba nyúl vissza: gyermekkori élmények ihlették munkáját. A mű hasonlóan távolodik el ihlető forrásától, mint Jiang Erzsébet K-pop-kollekciója: a nagy otthonkájától a diplomamunka nyomtatott, szinte pszichedelikus lakástextiljeiig hosszú alkotói út vezetett. Az eredmény kétségtelenül izgalmas és érdekes, a néző számára pedig kifejezett szellemi kihívás visszafejteni a kiindulás alapjait.

SZALAY Bence: Mese a fehér árnyékról, a kollekciónak egyik darabja
Bence SZALAY: Tale about the white shadow, a piece of the collection
2022, damil
Fotó: MOME

SZABOLCS Erzsébet Rozália: Wool Project – Alternatív megoldások gyapjú felhasználására | Erzsébet Rozália SZABOLCS: Wool Project – Alternative solutions to use wool | 2022, gyapjúhulladék, préselés
Fotó: MOME

Ami Erdei Dóra munkájánál kellemes, generációkon átívelő formai játék, az már komoly traumákat sejtető generációk közti párbeszéd Kecskés Fanni *Örökség – transzgenerációs trauma* című diplomamunkája esetében: a generációkon átívelő stressz témáját feszegeti. A mű kiindulási alapja az a tudományos tény, miszerint egy adott ember meghatározó traumája úgy mond „leképeződik” a

PAPP Zsófia: Virágnyelven – népművészet mint transzgenerációs örökség ruhakollekció
Zsófia PAPP: In flower language – folk art as transgenerational legacy dress collection | 2022
Fotó: MOME

génjeiben, ily módon sebeink, bűneink „anyáról lányára és apáról fiúra szállnak”. A diplomamunka egyfajta figyelemfelhívó eszköz, egy performance része, mely erre az epigenetikai jelenségre akar rámutatni. Traumáink, sérelmeink ugyanis anélkül is képesek gúzsba kötni, megkötözni, hogy annak tudatában lennénk, vagy azokhoz tevékenyen hozzájárulnánk.

Batke Anna Luca *Leplezetlen szerkezet* nevű öltözékei igazi különlegességek. A „kimozdított szabások” ihletője a japán művész, Shiro Kuramata (Kuramata Siro) volt, akinek bútorai a nyolcvanas években váltak különlegesen népszerűvé, így a klasszikus posztmodern design meghatározó művei lettek. Batke Anna Luca az előkép posztmodern gondolatait kellő mélységgel és megértéssel közelíti meg, így amikor eltolt, dekonstruált szabásmintáit megalkotja, munkája nem válik esetlegessé, vagy öncélúvá. Végig működnek a ruhák, sőt, kifejezetten hordható és szép öltözékek jönnek létre.

Ujváry Berta Zsófia *Otthon* című munkája cseppet sem hivalkodó, egyáltalán nem bonyolult és nem is túlgondolt. Ez a mű is a „klasszikus” iparművészet gondolatát élesíti újjá akkor, amikor kellő kutatás, megalapozott gondolatiság és alapos szakmai felkészülés után egy olyan textilanyagot állít elő, amellyel kapcsolatban az első gondolatunk az: hol lehet ezt kapni? A gondolat mögötte az „otthon” fogalmához kötődik, olyan minőségeket keres mind pszichológiai, mind esztétikai szinten, melyek az emberben a ragaszkodás, kötődés érzését erősítik. Tegyük hozzá: sikerrel. A munka késztermék, vállalt célját teljesítve indítja be a néző elsődleges ingereit.

Czumbel Renate *Mom-to-be* elnevezésű ruhakollekciójának lényege, hogy a kismamák a várandósság ideje alatt és a szülést követően is tudják viselni darabjait. A feladat egyáltalán nem könnyű, és talán egy teljes kollekció szintjén nagy vállalás is, viszont az alakítható kabát önmagában kiemelkedő darab, ahol a terhesség és az újszülött hordozásának időszaka alatti viselés nagyon egyszerű és ötletes átalakítások révén válik lehetővé.

Szalay Bence *Mese a fehér árnyékról* című művének mesevilága nemcsak a koncepció szintjén, hanem tárgyi valóságában is a szemünk elé tárul. Damilból szőtt kollekcióját ugyanis népmesei hősök ihlették. A Nap, Hős, Varázsnővény, Terülj-terülj asztalkám és Aranyszőrű bárány fantáziáneveket viselő művei a népmesei hősök és alakok világát szinte szoborszerűen, plasztikus minőségekben jelenítik meg.

A múlt és jelen kapcsolata, a népmesék világa és a mai kor ütköztetésének gondolatához passzol Papp Zsófia *Virágnyelven* megfogalmazott munkája is. A struktúra, a szabás a magyar népművészet világát idézi, hisz az

alkotó számára a „népművészet” transzgenerációs örökség, élő hagyomány. A néptánc, népművészet világa egy mindennapi „szubkulturaként” jelenik meg, ahol a virágok egy sajátos vizuális nyelv alapvető morfémáit jelentik. Ilyen módon egy minden ízében mai és kifejezetten izgalmas kollekció jön létre, ahol a funkcionalitás és a hagyományokkal való párbeszéd egy szép és elegáns, mégis egyszerű és könnyed eredményt szül.

UJVÁRY Berta Zsófia: *Otthon* textil | Berta Zsófia UJVÁRY: *Home* textil 2022, jacquard-szövésű szaténszövet
Fotó: MOME

A 2022-es évben a MOME Design Intézetének diplomája tehát több tanulással is szolgált. Egyrésztől örömmel nyugtázzhatjuk, hogy a pandémia a nehézségek és lemondások mellett sem okozott drámai törést a designszakma életében. A szakma él, aktívan reagál – mint korábban is – a körülöttünk lévő világ teremtette kihívásokra. Ugyanakkor láthatjuk azt is, hogy ezek a kihívások nem múltak el, sőt újabbak várhatók. A design ezekre minden más művészeti ágnál gyorsabban és érzékenyebben reagált és fog is reagálni: az anyagkísérletek jelentősége a közelgő energiaválság idején felértékelődik, hisz a fenntarthatóság, az újrahasznosítás gondolata immár nem üres frázis, vagy a környezetvédők hóbortja, hanem a magyar design megmaradásának a kulcsa is egyúttal. Ha ezeknek a kihívásoknak a magyar design nem képes megfelelni, hamar pusztá léte is megkérdőjeleződhet. Ezért is fontos az, hogy a már most jelen lévő innovatív szemlélet, a design társadalmi dimenziója és a designer innovatív tudatossága még meghatározóbban legyen jelen, és a designerek az őket körülvevő világra fogékonyan és folyamatosan reflektálva alkossanak.

SZILÁGYI B. András
művészettörténész